

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

робота з парадоксами, коли курсантам пропонують завдань із суперечливими умовами (як організувати оборону, коли ресурсів менше, ніж потрібно).

Таким чином, розвиток креативного мислення у курсантів є ключовим завданням військової освіти, оскільки воно сприяє формуванню навичок прийняття нестандартних рішень, ефективної адаптації до нових умов та вирішення складних завдань.

Список використаних джерел:

1. Мирненко В. Політика Міністерства оборони України у сфері військової освіти. Затверджено ТВО МО України І. Руснак від 15.12.2021. URL: https://www.mil.gov.ua/content/education/politika_mou_osvita.pdf (дата звернення: 28.01.2025).
2. Хайрулін О. М. Психологія ігрового моделювання соціального життя суб'єкта : монографія. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 404 с.
3. U.S. Joint Chiefs of Staff, "Command Red Team", Joint Doctrine Note 1-16, May 16, 2016.

ПАЛЬГУЙ Інна Вікторівна

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Вступ. Останнім часом дистанційне навчання стало більш популярним завдяки своїй гнучкості та можливостям доступу до освіти з будь-якого місця. Однак, важливо врахувати і недоліки, зокрема необхідність сильної самодисципліни та мотивації, а також відсутність фізичного спілкування, яке може впливати на психологічний комфорт та емоційний стан учнів

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває психологічна компетентність вчителя взагалі та здатність усвідомлювати особисті відчуття й почуття, витримувати емоційну стійкість, уміння слухати та сприймати емоції учнів, адаптуватися до різних особистостей та вміти створювати сприятливу психологічну атмосферу для навчання та розвитку кожного учня. Перераховані характеристики тісно пов'язані з психологічним фоном вчителя, що є запорукою його успішної педагогічної діяльності, адже розлади різноманітних психологічних проблем, серед яких емоційне вигорання, стрес та перевантаженість, непрацездатність та низький рівень енергії, насамперед впливають на його учнів.

Мета. Обґрунтувати важливість формування психологічної компетентності учителя в контексті сталого розвитку.

Матеріали та методи. Професійний стандарт вчителя визначає педагогічну діяльність як таку, що пов'язана з підвищенням психологічної

компетентності, яку повинен мати учитель для ефективної педагогічної діяльності, тобто вміння активно використовувати психологічні знання, навички та особистісні якості вчителя. Це властивість професії педагога набуває особливого значення в період дистанційного навчання коли, за свідченнями аналітиків, психологічний стан вчителя значно впливає на учбовий процес. Важливим елементом професійної підготовки є психологічна компетентність педагогічних кадрів, вчителі включають в себе розуміння психологічних процесів, здатність застосовувати психологічні знання в практичній роботі [1].

Результати. Оновлення змісту підготовки психологічно компетентних педагогічних кадрів закладами вищої педагогічної освіти стає одним з провідних чинників модернізації освіти. Зазначене оновлення змісту освіти – каталізатор її якості та конкурентоспроможності. Модернізація освіти є системною якісною зміною домінанти розвитку її внутрішнього потенціалу через нові завдання, що полягають у достатньому рівні задоволення потреб сучасного людства, враховуючи потреби індивідуальному напрями взаємодії між учнями й учителем [3].

Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа» визначають у ролі однієї з ключових компетентностей психологічну, що є «удосконалення стандартів і законодавчих актів, зміна уявлень про навчання, стає постійним процесом, що потребує активної участі всіх учасників для досягнення найкращих результатів» [4]. Підґрунтям формування психологічної компетентності є набуті учнями психологічних знань, навички, що забезпечуються викладанням в умовах розвитку профільного навчання в закладах загальної середньої освіти, орієнтованими на підготовку молоді до життя.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2022-2032 роки спрямовує державну політику у сфері освіти на підвищення її якості оцінки освітньо-особистісних потенціалів учнів, забезпечення особистісного розвитку людини протягом життя. Зростання якісного рівня освіти як передумови сталого демократичного розвитку розглядається у взаємозв'язку із забезпеченням всебічної якості освіти та можливості підготовки педагогічних працівників для задоволення потреб кожного здобувача освіти. З-поміж основних завдань окреслені: оновлення змісту освіти на основі компетентнісного підходу та особистісної орієнтації, посилення психологічної підготовки учнів та студентів [5].

За цих умов актуалізується трудова підготовка молодого покоління, спрямована на формування психологічних знань, практичних умінь й навичок, мотиваційні та емоційні процеси, які допомагають здійснювати професійну діяльність та вдосконалення, розширення світогляду й розвиток творчих здібностей учнівської молоді на основі взаємозв'язку трудового навчання з врахуванням психологічних аспектів.

Надалі професійної самореалізації випускників стають актуальними розуміння ними принципів людської поведінки та впливу факторів на навчальний процес сутності потреби та індивідуальні особливості кожного учня, знання психологічних методів та стратегії для покращення емоційного фону здобувачів освіти. Завдяки здобутому спектру знань, розвивається психологічна культура молодого покоління, креативне мислення, вміння ухвалювати рішення. У цілому розуміння психологічного аспекту життєдіяльності суспільства, процесів та подій забезпечує сформованості у молодого покоління психологічної компетентності.

Так, Концепцією розвитку освіти в Україні закріплено те, що «згідно з новим соціальним вимогам, стратегічним змінам у розвитку освіти та побудові гнучкої багаторівневої системи супроводу учасників освітнього процесу у воєнний та повоєнний час, залежить від підготовленості педагогічних працівників» [2].

Серед причин незадовільного стану педагогічної освіти учнів науковці називають: недостатня психологічна підготовка педагогів може призвести до проблем у взаємодії з учнями та створенні сприятливого навчального середовища; відсутність мотивації до навчання в закладі загальної середньої освіти; недостатня розробленість змісту психологічної підготовки учнів та навчально-методичного супроводу; недостатня кількість учителів, що мають власну сформовану психологічну компетентність. Тому необхідним елементом професійної підготовки є психологічна компетентність педагогічних кадрів.

Висновки. Формування психологічної компетентності учителя в сучасних умовах є важливим завданням, яке сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу та забезпеченню комфортного психологічного клімату в навчальному середовищі. Сучасні умови, зокрема цифровізація навчання, зростання емоційних навантажень та зміни в соціокультурному середовищі, вимагають постійного вдосконалення психологічного розвитку.

Таким чином, психологічна компетентність учителя є необхідною умовою успішного навчального процесу та професійного благополуччя педагогів, що, у свою чергу, позитивно впливає на навчальні досягнення та емоційний стан учнів.

Список використаних джерел:

1. Барчі Б. В., Магерович К.В. Психологічні компетенції та компетентності сучасного вчителя. *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»*. 2023. Вип. 2(35). С. 124–129.
2. Національна академія педагогічних наук.
URL:<https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3093/>
3. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політик*. Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ, 2004. С. 15–24.

4. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: наказ МОН України від 16.07.2018 р. № 776. URL:<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

5. Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021-2031 роки: наказ України від 23.02.2022 р
URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf>

ПІСКУН Оксана Миколаївна

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІК ТВОРЧОГО І КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Стрімкі зміни в усіх сферах людської діяльності та високий рівень технологічного розвитку сучасного світу висувають перед системою освіти вимогу формування особистості нового типу – активної, мобільної, креативної, здатної мислити і діяти нестандартно. Сьогодення засвідчує, що в умовах динамічних змін і постійної невизначеності найкраще адаптується, приймає ефективні рішення й працює саме творча, гнучка й винахідлива людина, яка вміє генерувати та реалізовувати нові ідеї, підходить й рішення. Лише володіючи такими якостями, особистість зможе бути конкурентоспроможною на ринку праці та успішно самореалізуватися в житті.

Відповідно до концептуальних засад Нової української школи та сучасних освітніх стандартів, випускником школи має стати цілісна, всебічно розвинена особистість із критичним мисленням, активною громадянською позицією та здатністю до інновацій. У світлі цих вимог роль учителя трансформується – він стає не просто джерелом знань, а коучем, фасилітатором, тьютором та модератором в індивідуальній освітній траєкторії учня. Сучасна школа вимагає від педагога демонстрації тих особистісних і професійних якостей, які сприятимуть активним змінам освітнього середовища. Серед цих якостей провідне місце належить творчому і критичному мисленню.

Мислення є вищим пізнавальним процесом, активною формою відображення і перетворення людиною дійсності. Критичне мислення спрямоване на прийняття ретельно обміркованих, виважених і незалежних рішень. Це тип мислення, що допомагає критично оцінювати будь-які твердження, не приймати нічого на віру без доказів, залишаючись при цьому відкритим до нових ідей. Критичне мислення – необхідна умова свободи вибору, якості прогнозу, відповідальності за власні рішення.

Творче мислення, у свою чергу, забезпечує генерування нових рішень проблемних ситуацій, продукування оригінальних ідей та відкриттів. Воно

MUZYCHENKO Ganna Creativity as a key to successful scientific projects	316
НАЧИНОВА Олена Василівна Умови формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку	318
НОЗДРОВА Оксана Павлівна Використання інтегрованого навчання для розвитку креативного мислення майбутніх вчителів	321
OKOROKOVA Vira Development of creativity as an important component of professional training of students in higher education institutions	325
ОЛЛО Василь Петрович Потенціал компетентності та розвитку соціально-креативної моделі викладач-слухач пенітенціарної освіти	329
ОРИЩЕНКО Оксана Анатоліївна Інноваційність та емпатія: індивідуально-психологічні особливості	331
ОРЛЕНКО Ірина Миколаївна Розвиток креативності у дітей з ООП в інклюзивному просторі з використанням інтерактивних ігор	334
ОСТАПЕНКО Марина Анатоліївна Креативність у політичній сфері	337
ОЧЕРЕТНИЙ Володимир Олександрович Розвиток креативності майбутнього педагога засобами інформаційно-комунікаційних технологій	341
ПАВЕЛКО Ірина Іванівна Роль випереджувальної педагогіки у розвитку креативного мислення у курсантів військових вишів	343
ПАЛЬГУЙ Інна Вікторівна Формування психологічної компетентності учителя в контексті сталого розвитку	348
ПИСКУН Оксана Миколаївна Застосування технік творчого і критичного мислення у професійній підготовці майбутніх педагогів	351
ПІВОВАР Сергій Петрович Емоційний інтелект як показник у формуванні стійкості до стресу в молодших школярів під час дистанційного навчання	354
PRONOZA Inna Formation Of Creative Thinking In Political Science Students: Innovative Educational Practices	359
РАЙТАРОВСЬКА Надія Геннадіївна Креативність як засіб подолання травматичних переживань у дітей-біженців, які повернулися з-за кордону під час війни	362
РЕДІНА Євгенія Валентинівна Креативний менеджмент в розвитку інноваційної культури організації	364
РУБАНСЬКА Ольга Яківна Креативність у викладанні інформатики в початковій школі	368
РУЧКІНА Маріанна Миколаївна Креативне мислення як складова підготовки фахівців нового покоління	373
Савченкова Марія Вікторівна Розвиток soft skills і критичного мислення у студентів: сучасні освітні імперативи	375